

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

โดยเหตุที่การพิจารณาคดีในทางแพ่งและทางอาญาของบรรดาประเทศ
ทั้งหลายมีระบบและวิธีการพิจารณาที่ผิดแผกแตกต่างจากกัน ทั้งขึ้นอยู่กับประวัติ
ความเป็นมาของระบบการศาลและการปกครองของชาตินั้น ๆ การพิจารณาคดีโดย
ลูกขุนก็เป็นระบบ และวิธีการพิจารณาคดีก็ระบบหนึ่งซึ่งเป็นที่แพร่หลายมากโดย
เฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มประเทศที่ประกอบมอนลอว

ประเทศอังกฤษในฐานะที่เป็นประเทศที่มีระบบการพิจารณาคดีแบบ
ลูกขุนมากที่สุดซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการพิจารณาคดีระบบลูกขุนนี้เป็นของคู่กันกับเสรี
ภาพของชาวอังกฤษกว่าได้ คงจะเห็นได้จากประวัติศาสตร์การพิจารณาคดีของ
อังกฤษเองนับตั้งแต่ยุคแองโกลแซกซอนยุคชาวนอร์แมนครองเกาะอังกฤษ ยุคคอม-
มอนลอวและมาจนถึงยุคปัจจุบันซึ่งแม้จะมีกฎหมายลายลักษณ์อักษรแทรกเข้ามาที่ตาม
การพิสูจน์ความผิดก็พลอยได้รับวิวัฒนาการมาด้วย คือได้เปลี่ยนจากการพิสูจน์ด้วย
การค่าน้ำ ดูปไฟ การให้โจทก์ต่อสู้กับจำเลย มาเป็นการพิจารณาคดีโดยให้บุคคล
ในบริเวณที่เกิดเหตุหรือรู้เห็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเข้ามาเป็นผู้พิจารณาความผิดอัน
เป็นจุดเริ่มต้นของระบบลูกขุน และต่อมาก็ได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขระบบ
ลูกขุนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมในขณะนั้น โดยมีการแบ่งแยกประเภท
ของลูกขุนในการพิจารณาคดี คือ ลูกขุนในคดีแพ่ง ลูกขุนในคดีอาญา สำหรับลูกขุน
ในคดีแพ่งก็ยังได้แบ่งแยกเป็นลูกขุนสามัญและลูกขุนวิสามัญอีก กำหนดคุณสมบัติของ
ผู้ที่จะเป็นลูกขุนประเภทต่าง ๆ ไว้ องค์ประกอบของลูกขุนในการพิจารณาคดี จำนวน
ของลูกขุนในการพิจารณา อาจกล่าวได้โดยสรุปว่าในการแก้ไขเปลี่ยนแปลง
ระบบลูกขุนนั้นส่วนใหญ่ก็เป็นการแก้ไขคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นลูกขุนและจำนวนลูกขุน
ในการพิจารณาคดีเท่านั้น จนกระทั่งระบบการพิจารณาคดีโดยลูกขุนในประเทศอังกฤษ
จึงเป็นอยู่อย่างที่เราได้เห็นในปัจจุบัน

สำหรับระบบการพิจารณาคดีโดยลูกขุนในประเทศสหรัฐอเมริกา มีประวัติความเป็นมาเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าบรรดาผู้ที่อพยพไปตั้งหลักแหล่งในสหรัฐอเมริกา นั้น ส่วนใหญ่แล้วก็ไปจากประเทศอังกฤษและในการไปอยู่นั้น ที่อพยพไปใหม่ก็ได้อาศัยขนบธรรมเนียมประเพณีและหลักเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกันที่มีอยู่แต่ก่อนการอพยพไปด้วย ซึ่งโดยลักษณะการเช่นนี้เองทำให้ระบบการพิจารณาคดีแบบลูกขุนตกติดไปกับชนชาวอังกฤษที่อพยพไปตั้งภูมิลำเนาในสหรัฐอเมริกาได้ หรืออาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่าระบบการพิจารณาแบบลูกขุนในประเทศสหรัฐอเมริกามีที่มาจากประเทศอังกฤษ เมื่อระบบลูกขุนถูกนำมาปลูกฝังในประเทศสหรัฐอเมริกา นาน ๆ เข้าและเมื่อสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปก็จำเป็นต้องทำให้ระบบลูกขุนต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงให้ดีขึ้นตามไปด้วยถึงขนาดที่ว่าในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาได้ระบุว่าให้เป็นสิทธิของประชาชนชาวอเมริกันที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยลูกขุน

นอกจากนี้ในการพิจารณาคดีในระบบลูกขุนในประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ได้กำหนดจำนวนลูกขุนไว้ 12 คน ทำหน้าที่ในการพิจารณาคดีไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา มีการกำหนดประเภทของลูกขุน คุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นลูกขุน การคัดเลือกและการเรียกลูกขุน อำนาจหน้าที่ของลูกขุน กระบวนการพิจารณาโดยคณะลูกขุน การกลับคำชี้ขาดของลูกขุน กระบวนการควบคุมลูกขุน การอุทธรณ์ ฎีกาคดีที่ชี้ขาดตัดสินโดยลูกขุนจนกระทั่งสหรัฐอเมริกาที่มีระบบลูกขุนอย่างที่ เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในประเทศฝรั่งเศสก็เช่นกัน มีการพิจารณาคดีโดยระบบลูกขุน ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความเป็นมาในทางประวัติศาสตร์ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของประเทศฝรั่งเศสเอง โดยเริ่มต้นจากยุคโรมัน ยุคFranque ยุค Feudal ยุคกษัตริย์ ยุคปฏิวัติ ค.ศ. 1789-1804 ยุคประมวลกฎหมายนโปเลียน จนถึงยุคปัจจุบัน และเนื่องจากระบบการพิจารณาความในประเทศฝรั่งเศสมีลักษณะเป็นระบบผสม และในการพิจารณาจะมีลูกขุนเข้าร่วมในการพิจารณาเฉพาะในคดีอาญา

เท่านั้นและต้องเป็นคดีอาญาซึ่งมีอัตราโทษตามหมายกำหนด ส่วนในคดีแพ่ง ลูกขุนไม่ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาแต่อย่างใด เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับลูกขุน ในคดีอาญากฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นลูกขุน กำหนดบุคคลต้องห้าม มิให้เป็นลูกขุน การทำบัญชีรายชื่อลูกขุน วิธีการคัดเลือกและการคัดค้านลูกขุน การพิจารณารัชชาตักตัดสินคดีโดยลูกขุนไว้แล้ว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าระบบลูกขุนใน ฝรั่งเศสไม่มีใครได้รับความนิยมนเท่าที่ควร

ในประเทศเยอรมันก็เช่นกัน มีระบบการพิจารณาคดีแบบลูกขุน ในการพิจารณาคความอยู่ด้วย คือ มีการใช้ระบบลูกขุนเฉพาะในการพิจารณาคดีอาญา เท่านั้น คดีแพ่งไม่มีการใช้ลูกขุนในการพิจารณาและจะมีการใช้ลูกขุนในการพิจารณาเฉพาะในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์เท่านั้น ศาลสูงสุดไม่มีการใช้ลูกขุนในการพิจารณา การพิจารณาคัดเลือกลูกขุนก็มีหลักเกณฑ์คล้ายคลึงกับหลักเกณฑ์การคัดเลือกลูกขุนในประเทศฝรั่งเศส แต่แตกต่างกันในเรื่องจำนวนของลูกขุน ฐานะของลูกขุน คือ ลูกขุนในประเทศเยอรมันจะประกอบเป็นองค์คณะกับผู้พิพากษาในการพิจารณาคดี คือมีทั้งอำนาจในการชี้ขาดข้อเท็จจริงและกำหนดโทษร่วมกัน

ตามที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเทศต่าง ๆ หลายประเทศ ได้ใช้ลูกขุนเข้าพิจารณาร่วมกับผู้พิพากษา ประเทศที่ใช้ระบบลูกขุนเหล่านี้มีอยู่หลายประเทศ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และเยอรมัน เป็นต้น ซึ่งพอจะแบ่งแยกประเทศเหล่านี้ออกได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มประเทศที่ใช้กฎหมายคอมมอนลอว์ คือ อังกฤษและสหรัฐอเมริกา และกลุ่มประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมาย คือ ฝรั่งเศส และเยอรมัน ดังจะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศที่ได้ใช้ระบบลูกขุนเข้าร่วมพิจารณาคดีนั้น ต่างก็มีประวัติศาสตร์และความเป็นมาแตกต่างกันดังที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้น

ในการพิจารณาพิพากษารรคดีโดยลูกขุนนั้น เนื่องจากผู้พิพากษาและลูกขุนมีฐานะผิดแผกแตกต่างกัน กล่าวคือ ลูกขุนนั้นคัดเลือกมาจากบุคคลธรรมดาแห่ง

ท้องถิ่นนั้น ๆ ส่วนผู้พิพากษาเป็นผู้ประกอบวิชาชีพทางกฎหมายโดยตรง ซึ่งในการร่วมกันพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเช่นว่านี้ ย่อมมีความลึกเห็นซัดแย้งกันระหว่างผู้พิพากษาและลูกขุนที่พิจารณาพิพากษาอรรถคดีได้ ดังนั้นจึงเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดหน้าที่ของผู้พิพากษาและลูกขุนไว้โดยชัดเจน คือในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา นั้น กฎหมายกำหนดให้ลูกขุนมีอำนาจพิจารณาชี้ขาดได้เฉพาะในปัญหาข้อเท็จจริงเท่านั้น เมื่อลูกขุนชี้ขาดว่าจำเลยไม่มีความผิดก็ต้องปล่อยตัวจำเลยให้พ้นข้อหาไป โจทก์จะอุทธรณ์ต่อไปเพื่อขอให้ลงโทษไม่ได้ เพราะถือว่าได้มีการพิจารณาคดีโดยถูกต้องแล้ว แต่ถาลูกขุนชี้ขาดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดก็เป็นที่หน้าที่ของผู้พิพากษาที่จะต้องปรับแก้บทกฎหมายว่าจำเลยมีความผิดฐานใดบ้าง ในกรณีที่ชี้ขาดว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดผิด จำเลยอาจอุทธรณ์ต่อศาลสูงขอให้ยกฟ้องปล่อยตัวจำเลยอีกได้ ซึ่งในการอุทธรณ์จำเลยต้องอ้างว่า การสรุปคดีของผู้พิพากษาที่กระทำต่อลูกขุนนั้นเป็นการมิชอบเพราะเป็นการบีบบังคับให้ลูกขุนชี้ขาดคดีภายในเวลาอันจำกัด

▶ ในประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกา นั้น ได้เน้นหลักปฏิบัติโดยเคร่งครัดว่าการพิจารณาชี้ขาดโดยลูกขุนเป็นหลักประกันข้อสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างสำคัญ เพราะถือว่าการพิจารณาชี้ขาดอรรถคดีจะต้องอยู่ในอำนาจของประชาชน ฉะนั้น จึงเป็นสิทธิของประชาชนที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีโดยลูกขุน

สำหรับในประเทศฝรั่งเศสและเยอรมันนั้น ลูกขุนนอกจากจะมีอำนาจชี้ขาดข้อเท็จจริงแล้ว ก็ยังมีอำนาจกำหนดโทษของผู้กระทำผิดอีกด้วย ซึ่งทำให้เห็นได้ว่าลูกขุนของฝรั่งเศสมีอำนาจมากกว่าลูกขุนของอังกฤษและสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างลูกขุนของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา และลูกขุนของฝรั่งเศสและเยอรมัน

สำหรับในประเทศไทยนั้น เนื่องจากประเทศไทยมีประวัติศาสตร์ในการพิจารณาพิพากษารรดคดีที่มีลักษณะเป็นของตนเองมาแต่โบราณกาล ในการพิจารณาพิพากษารรดคดีเราก็ใช้ลูกขุนและตระลาการเป็นผู้พิจารณาคดี ซึ่งลูกขุนที่ทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษารรดคดีนี้ยังแบ่งออกได้เป็นลูกขุน ณ ศาลา และลูกขุน ณ ศาลหลวง แต่คำว่า "ลูกขุน" ของศาลอังกฤษแตกต่างกับ "ลูกขุน" ตามระบบการศาลไทยดั้งเดิม ในแง่ที่ว่า "ลูกขุน" ของอังกฤษเป็นราษฎรธรรมดาที่ถูกเกณฑ์ให้มาตัดสินคดีอาญาและคดีแพ่งบางประเภทเฉพาะในปัญหาข้อเท็จจริง ส่วนในปัญหาข้อกฎหมายนั้น เป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาศาลอังกฤษโดยเฉพาะ ส่วน "ลูกขุน" ในระบบศาลไทยดั้งเดิมถือได้ว่าเป็นผู้พิพากษาอาชีพประเภทหนึ่งซึ่งมีหน้าที่ตรวจรับฟ้องและเมื่อศาลพิจารณาข้อเท็จจริงแล้ว ลูกขุนก็เป็นผู้ชี้ขาดอีกครั้งหนึ่งว่าจำเลยทำความผิดหรือไม่ ลักษณะการเช่นนี้ได้ปรากฏตลอดมาของการพิจารณาพิพากษารรดคดี ไม่ว่าจะเป็นศาลในสมัยกรุงสุโขทัย ศาลในสมัยกรุงศรีอยุธยา ศาลในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้นก่อนพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะทรงปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลยุติธรรม และเมื่อภายหลังการปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลยุติธรรมแล้ว คำว่า "ลูกขุน" จึงไม่ปรากฏในการพิจารณาพิพากษารรดคดีในประเทศไทยอีก

1. ข้อดีและข้อเสียของการมีระบบลูกขุนในการพิจารณาคดี

เมื่อได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของระบบลูกขุนแล้ว ก็ควรที่จะได้มีการพิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียของการมีระบบลูกขุนในการพิจารณาคดี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ก. ข้อดี

1. เนื่องจากหลักการที่ว่าการกระทำทำความผิดทางแพ่งหรือทางอาญา เป็นการกระทำที่มีผลกระทบกระเทือนถึงความรู้สึกของประชาชนในท้องถิ่น

นั้น ๆ การที่ยอมให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงเป็นผู้พิจารณาการกระทำนั้นเอง ย่อมถือได้ว่าเป็นการให้บุคคลเหล่านั้นระมัดระวังผลประโยชน์ของสมาชิกที่อยู่ในสังคมเดียวกัน ซึ่งเป็นหลักที่ใกล้เคียงกับหลักธรรมชาติที่สุด

2. ลูกขุนอาจจะระมัดระวังผลประโยชน์ของคดีได้ดีกว่าผู้พิพากษา เพราะผู้พิพากษาส่วนมากเป็นข้าราชการและอาจไม่ใช่คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้ไม่เข้าใจถึงขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นได้ดีกว่าลูกขุน เพราะลูกขุนเป็นผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นเอง

3. เป็นการวางดุลอำนาจของผู้พิพากษาในการพิจารณาชี้ขาด คดีสันคดีและถูกต้องกับหลักเกณฑ์ของระบอบประชาธิปไตย คือ ทำให้ราษฎรมีส่วนมีเสียงในการปกครองแผ่นดินโดยการใช้อำนาจอธิปไตย กล่าวคือ มีการใช้อำนาจนิติบัญญัติด้วยการออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกรัฐสภา ทางบริหารด้วยการรวมบริหารราชการแผ่นดินในคณะรัฐบาล และทางตุลาการด้วยการเป็นลูกขุน

ข. ข้อเสีย

1. การพิจารณาชี้ขาดของลูกขุนไม่มีหลักเกณฑ์แน่นอนเหมือนผู้พิพากษา เพราะลูกขุนทำการพิจารณาชี้ขาดคดีสันคดีโดยการฟังคำพยาน คำแถลงของคู่ความแต่ละฝ่ายเป็นสำคัญ เมื่อคู่ความฝ่ายใดมีวาทีลึบในการแถลงคดีก็อาจจับใจโน้มน้าวจิตใจของลูกขุนได้ก็ สามารถทำให้ลูกขุนเชื่อได้ ก็มีโอกาที่จะชนะคดีลักษณะการเช่นนี้ทำให้การชี้ขาดคดีไม่มีมาตรฐานที่แน่นอน เพราะคดีบางคดีมีข้อเท็จจริงเป็นอย่างเดียวกัน แต่ลูกขุนต่างคณะกันผลของคดีอาจแตกต่างกันได้

2. ลูกขุนขาดความรู้ความชำนาญในทวิบทกฎหมาย คำชี้ขาดคดีของลูกขุนอาจผิดพลาดได้ง่าย ประกอบกับการพิจารณาชี้ขาดคดีสันคดีของลูกขุนนั้นต้อง

อาศัยกระบวนการทางกฎหมาย เช่น การสรุปคดีโดยผู้พิพากษาเจ้าของคดี ซึ่งในการสรุปคดีนั้นก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้พิพากษาแต่ละคนว่าจะทำให้ลูกขุนเข้าใจประเด็นแห่งคดีนั้น ๆ ได้เพียงใด การที่ลูกขุนจะเข้าใจประเด็นแห่งคดีได้โดยตลอด จำเป็นอย่างยิ่งที่ลูกขุนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถทางกฎหมายอยู่มาก การที่ลูกขุนไม่มีความรู้ทางกฎหมายเลย อาจทำให้การพิจารณาคดีนั้นผิดพลาดได้

3. เมื่อมีความรีบเร่งให้ลูกขุนพิจารณาคดีของคนแล้วและลูกขุนได้ชี้ขาดคดีเป็นประการใด ทำให้เกิดความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงไม่ได้ การมีหลักเกณฑ์ในการตัดสินคดีการอุทธรณ์เช่นนี้ทำให้ลูกขุนไม่คอยกล้าเสี่ยงที่จะให้ลูกขุนในการพิจารณาคดีของคน เพราะถ้าให้ผู้พิพากษาพิจารณาคดีโดยลำพังแล้ว ลูกขุนอาจอุทธรณ์ฎีกาต่อไปได้อีก

4. เนื่องจากคณะลูกขุนประกอบด้วยบุคคลหลายคน ดังนั้นในบางคดีการชี้ขาดคดีของลูกขุนอาจแตกแยกออกเป็นหลายฝ่ายได้ ทำให้ยากต่อการชี้ขาดคดี ทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปโดยล่าช้าเพราะอาจต้องมีการเปลี่ยนคณะลูกขุนเพื่อทำการพิจารณาคดีนั้นใหม่

2. แนวโน้มของประเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบลูกขุนในปัจจุบัน

ตามที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าในสมัยก่อนระบบลูกขุนเป็นสิ่งจำเป็นของกระบวนการพิจารณาคดีอยู่มาก เพราะว่าลูกขุนเป็นคู่ขนานอำนาจกับผู้พิพากษา ซึ่งเป็นข้าราชการของพระมหากษัตริย์ และเป็นข้าราชการส่วนกลางมีไหมอำนาจมากเกินไปถึงลูกขุนนี้ก็คือ ราษฎรธรรมดาสามัญนั่นเอง และหลักการให้ลูกขุนในการพิจารณาคดีนั้นเป็นที่เข้าใจกันในขณะนั้นว่าเป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย โดยให้ราษฎรมีส่วนร่วมในอำนาจตุลาการ และในขณะเดียวกันก็ต้องการให้ลูกขุนซึ่งเป็นประชาชนที่มีส่วนรู้เห็นในเหตุการณ์ในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนช่วยผู้พิพากษา

ในการพิจารณาคดี ภายหลังจากความคิดนี้ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยลูกขุนไม่จำเป็นต้องเป็นผู้รู้เห็นเหตุการณ์เช่นนั้นมาก่อนและจะต้องพิจารณาชี้ขาดคดีกันคดีจากพยานหลักฐานแห่งคดีนั้นเท่านั้น ซึ่งลูกขุนจะต้องเป็นผู้ที่สมควรปฏิบัติหน้าที่เช่นนั้นได้ เช่น มีฐานะดีพอสมควร มีอายุพอสมควรที่จะทำหน้าที่ได้ ในสมัยแรก ๆ ระบบลูกขุนเป็นที่แพร่หลายมากจนในบางประเทศถือว่าระบบลูกขุนเป็นหัวใจของการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้อง ภายหลังจากความคิดนี้ได้ลดน้อยถอยลงไปเป็นอันมาก ระบบลูกขุนได้รับความนิยมน้อยลง ดังจะเห็นได้จากเรื่องมัตของลูกขุน คือ แต่เดิมในการชี้ขาดคดีกันคดีว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่นั้น จะต้องมีการชี้แจงของคณะลูกขุนเป็นเอกฉันท์จึงจะฟังได้ว่าจำเลยมีความผิด ถ้าคะแนนเสียงไม่เป็นเอกฉันท์จะฟังว่าจำเลยมีความผิดไม่ได้ ต้องปล่อยตัวจำเลยไป แต่ในระยะหลังในเรื่องมัตของคณะลูกขุนได้มีการเปลี่ยนแปลง คือ การที่จะฟังว่าจำเลยมีความผิดหรือไม่นั้นไม่จำเป็นต้องอาศัยมติเอกฉันท์ เพียงแต่อาศัยมติข้างมากให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนดก็เป็นการเพียงพอแล้ว เช่น คะแนนเสียง 10 เสียงใน 12 เสียง เป็นต้น

แต่เดิมการพิจารณาคดีโดยคณะลูกขุนนั้น เป็นที่เชื่อถือได้ว่าลูกขุนเป็นผู้มีความสุจริตและยุติธรรมอย่างแท้จริง แต่ต่อมาในภายหลังมีเหตุหลายประการที่ทำให้การหาคะแนนเสียงเอกฉันท์ทำได้ยากขึ้น ทำให้จำเป็นต้องปล่อยตัวจำเลยพ้นข้อหาไปเป็นอันมาก ทั้งที่โดยข้อเท็จจริงแล้วจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดและควรที่จะถูกลงโทษ จนในปี ค.ศ. 1967 อังกฤษได้มีการแก้ไขมติของคณะลูกขุนในคดีอาญาคือ The Justice Act 1967 ว่าการพิจารณาชี้ขาดของคณะลูกขุนในกรณีที่จะลงโทษจำเลยนั้น อาจทำได้โดยคะแนนเสียง 10 ต่อ 2 ก็ได้ โดยไม่ต้องอาศัยคะแนนเสียงเอกฉันท์ ทั้งนี้เนื่องมาจากเหตุผลที่ว่าลูกขุนมีความประพฤติไม่ซื่อสัตย์สุจริต และความพลอดภัยของลูกขุนมีไม่เพียงพอ ทำให้การพิจารณาคดีโดยลูกขุนมักจะเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ตัวลูกขุนเอง ลักษณะ

การเช่นนี้ทำให้เห็นได้ว่าระบบลูกขุนได้รับความนิยมลดลง นอกจากนั้นในประเทศต่าง ๆ ที่ใช้ระบบลูกขุนในการพิจารณาคดีก็ได้พยายามคัดอำนาจของลูกขุนและลดประเภทแห่งคดีที่จะให้ลูกขุนในการพิจารณาชี้ขาดตัดสินคดีลงไปเป็นจำนวนมาก และแม้แต่ในคดีอาญาซึ่งถือว่าลูกขุนเป็นผู้มีบทบาทอย่างสำคัญก็ยังเสื่อมความนิยมลงไปด้วย เพราะความผ่ายที่ทองเสียหายไปสามารถจะอุทธรณ์ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงต่อไปได้อีก ไม่เหมือนกับการพิจารณาคดีชี้ขาดตัดสินคดีโดยผู้พิพากษาแต่ลำพัง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ความมากกว่า จนทำให้การพิจารณาคดีโดยลูกขุนจะมีหรือไม่มีเพียงใดนั้น เป็นสิทธิของคุณความที่จะให้มีหรือไม่มีลูกขุนในการพิจารณาคดีชี้ขาดตัดสินคดีของตนก็ได้

สำหรับในประเทศไทยนั้นนับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงปฏิรูประบบการศาลยุติธรรม โดยจัดให้ศาลทุกศาลเข้าสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรมและจัดให้ผู้พิพากษาซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการฝ่ายเดียวเท่านั้น เป็นผู้ใช้อำนาจพิจารณาข้อเท็จจริงตลอดจนปรับบทกฎหมายและพิจารณาพิพากษาอรรถคดีโดยลำพัง ในการรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของผู้พิพากษาก็กระทำโดยผู้พิพากษาจมนักถ้อยคำส่วนมากจากถ้อยคำของพยานซึ่งมาเบิกความต่อศาลโดยการตอบคำถามของคุณความด้วยกันเองหรือตอบคำถามของศาล ซึ่งในการจมนักถ้อยคำส่วนงานนี้ ในบางครั้งอาจผิดเพี้ยนไปจากความจริงซึ่งอาจเกิดขึ้นโดยผู้พิพากษาฟังไม่เข้าใจหรือศาลเห็นว่าไม่สมควรจกคดีตาม ซึ่งทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในเชิงคดีความอยู่เป็นอันมาก ซึ่งกรณีเช่นนี้แม้จะได้ให้ผู้พิพากษาซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในตัวบทกฎหมาย เข้าทำหน้าที่พิจารณาคดีชี้ขาดตัดสินคดีก็ยังคงคลาดเคลื่อน ยิ่งถ้าให้ราษฎรเข้ามามีส่วนในการพิจารณาคดีด้วยแล้ว ความผิดพลาดคลาดเคลื่อนอาจจะเกิดขึ้นมากกว่าที่เป็นอยู่ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีประวัติความเป็นมาในการพิจารณาคดีที่มีลักษณะเป็นของตนเอง กระบวนการพิจารณาคดีโดยลูกขุน (Jury) ไม่เคยปรากฏในการพิจารณาคดีของไทย

การที่จะพิจารณาว่าการจะนำเอาระบบลูกขุนมาใช้ในประเทศไทยหรือไม่
หนึ่งอย่างใดหรือไม่ นั้น มีข้อควรพิจารณาประกอบกันหลายประการ สำหรับ
ประเทศไทยก็เช่นกัน การที่มีแนวความคิดหรือสมมุติฐานว่าการจะนำเอาระบบ
ลูกขุนมาใช้ในประเทศไทยหรือไม่ นั้น มีข้อที่ควรพิจารณาก่อน คือ

1. ประวัติความเป็นมาของระบบการพิจารณาคดีในประเทศนั้น ๆ
2. สภาพสังคม
3. ทั่วจอทก
4. ทั่วจำเลย
5. ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อระบบลูกขุน

1. ประวัติความเป็นมาของระบบการพิจารณาคดีในประเทศไทย

เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่าประเทศไทยเราไม่เคยมีลูกขุนในการพิจารณาคดี แต่มีคำว่า
"ลูกขุน" อยู่ในระบบการพิจารณาคดีของไทยซึ่งมีความหมายต่างหากจากระบบลูกขุน
ดังที่ได้อธิบายมาแล้วในตอนต้น ระบบการพิจารณาคดีของประเทศไทยเป็นระบบการ
พิจารณาพิพากษาซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจในการ
พิจารณาพิพากษารรตคดีทั้งปวง อำนาจในการพิจารณาพิพากษารรตคดีย่อมหมาย
ความรวมถึงการมีอำนาจชี้ขาดทั้งในปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย ระบบ
การพิจารณาพิพากษารรตคดีเช่นว่านี้ได้ฝังรากลึกลงในประวัติศาสตร์ระบบการ
พิจารณาคดีของประเทศไทย จึงอาจกล่าวได้ว่าเรามีระบบพิจารณาพิพากษารรตคดี
โดยผู้พิพากษานั้นเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นอยู่และการดำรงตนในสังคมไทย ราษฎร
เองก็ยอมรับเอากระบวนพิจารณาพิพากษารรตคดีเช่นว่านั้น ทั้งนี้โดยพิจารณาจาก
การยอมรับในผลของคำพิพากษา การยอมรับให้การบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา
นั้น ๆ ทั้งการกระทำพิจารณาพิพากษารรตคดีของผู้พิพากษาก็ได้กระทำในพระ-
ปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ สิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นเครื่องยืนยันได้อย่างดีว่าการ
พิจารณาพิพากษารรตคดีโดยผู้พิพากษานั้นเป็นสาระสำคัญอย่างหนึ่งในระบอบการ

ปกครองของประเทศไทยยากที่จะนำเอาระบบการพิจารณาพิพากษาอย่างอื่นที่ไม่ใช่ระบบการพิจารณาพิพากษารวดคดีโดยผู้พิพากษามาใช้บังคับ

2. สภาพสังคม อาจกล่าวได้ว่าราชอาณาจักรไทยมีความคุ้นเคยในระบบการพิจารณาพิพากษารวดคดีโดยผู้พิพากษา ทั้งนี้เพราะตั้งแต่ประเทศไทยมีระบบการพิจารณาพิพากษารวดคดีเป็นต้นมา ผู้ที่ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษารวดคดีก็คือผู้พิพากษา นั่นเองหรืออาจจะเรียกชื่อหรือมีตำแหน่งอย่างอื่นก็ได้ซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละยุคแต่ละสมัย เช่น ได้ยากันกับที่ประเทศในกลุ่มที่ไซทัญหมายจารีตประเพณีก็ยอมรับมีความคุ้นเคยกับระบบการพิจารณาพิพากษารวดคดีโดยลูกขุน ความคุ้นเคยเช่นนี้ทำให้ราษฎรที่อยู่ภายใต้ระบบการพิจารณาคดีนั้น ๆ เมื่อเกิดมีข้อพิพาทและถ้าหากได้รับการพิจารณาพิพากษารวดคดีของตนด้วยระบบนั้น ๆ ซึ่งได้แก่ระบบการพิจารณาชี้ขาดคดีสันคัตโดยผู้พิพากษาหรือระบบการพิจารณาคดีโดยลูกขุน มีความรู้สึกว่าตนเองได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มที่ เราไม่อาจปฏิเสธได้ว่าในการพิจารณาพิพากษารวดคดีไม่ว่าจะได้กระทำโดยระบบใดแล้วแต่ ถ้าผู้ซึ่งต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคู่ความในคดีมีความรู้สึกว่าจะตนเองค่างก็ได้รับความยุติธรรมจากผู้พิจารณาชี้ขาดคดีสันคัต แม้วาตนเองจะเป็นฝ่ายแพคดีแต่ก็ยังยินดีปฏิบัติตามคำบังคับนั้น ความรู้สึกคุ้นเคยต่อระบบการพิจารณาพิพากษารวดคดีเช่นว่านยอมรับเป็นสาระสำคัญอย่างยิ่ง ความรู้สึกคุ้นเคยดังกล่าวหรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าสภาพสังคมย่อมถูกนำมาพิจารณาประกอบด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้อแล้ววางตน

ในประเทศไทยราษฎรย่อมมีความรู้สึกคุ้นเคยต่อระบบการพิจารณาพิพากษารวดคดีโดยผู้พิพากษา การที่เราจะนำระบบการพิจารณาคดีอย่างอื่นซึ่งมิใช่ระบบการพิจารณาคดีโดยผู้พิพากษามาใช้บังคับย่อมเป็นการไม่สะดวกอย่างยิ่ง อย่างน้อยที่สุดราษฎรซึ่งไม่รู้สึกคุ้นเคยต่อระบบการพิจารณาคดีโดยลูกขุนอาจมีความรู้สึกว่าจะตนเองไม่ได้รับความยุติธรรมซึ่งเป็นเหตุผลในทางจิตวิทยา

3. ตัวโจทก์ สืบเนื่องมาจากเหตุผลในข้อ 2. ทว่าความรู้สึกคุ้นเคยต่อระบบการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีโดยผู้พิพากษา ทำให้คู่ความมีความรู้สึกกลัวว่าฝ่ายตนเป็นฝ่ายที่ได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มที่จากผู้ทำหน้าที่พิจารณาคดี ตัวโจทก์ซึ่งหากข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นคนไทย ได้รับการอบรมสั่งสอนและมีวิถีการดำรงชีวิตอย่างธรรมดาแล้ว เมื่อเกิดมีอรรถคดีที่ต้องมีการพิจารณาพิพากษา สิ่งที่โจทก์หวังอย่างยิ่งในสถานการณ์เช่นนี้ก็คือ การที่โจทก์ควรจะได้รับความเป็นธรรมจากผู้พิพากษาเท่านั้น บุคคลอื่นไม่สามารถที่จะอำนวยหรือประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้กับโจทก์ได้ กรณีปกติสำหรับตัวโจทก์การดำเนินการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีก็ควรจะดำเนินไปในรูปนี้ โจทก์คงไม่ประสงค์ที่จะให้มีการพิจารณาชี้ขาดคดีอรรถคดีโดยผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้นหรือผู้ที่ได้รับการคัดเลือกโดยศาลให้ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี

4. ตัวจำเลย สืบเนื่องมาจากเหตุผลในข้อ 2. เช่นกัน ทว่าความรู้สึกคุ้นเคยต่อระบบการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีโดยผู้พิพากษา ทำให้คู่ความมีความรู้สึกกลัวว่าฝ่ายตนได้รับความยุติธรรมอย่างเต็มที่จากผู้ทำหน้าที่พิจารณาคดีตัวจำเลยซึ่งหากข้อเท็จจริงปรากฏว่าเป็นคนไทย ได้รับการอบรมสั่งสอนและมีวิถีการดำรงชีวิตอย่างธรรมดาแล้ว เมื่อเกิดมีอรรถคดีที่ต้องมีการพิจารณาพิพากษา สิ่งที่จำเลยหวังอย่างยิ่งในสถานการณ์เช่นนี้ก็คือ การที่จำเลยควรได้รับความยุติธรรมจากผู้พิพากษาเท่านั้น บุคคลอื่นไม่สามารถที่จะอำนวยหรือประสิทธิ์ประสาทความยุติธรรมให้กับจำเลยได้ กรณีปกติสำหรับตัวจำเลยควรดำเนินการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีก็ควรจะดำเนินไปในรูปนี้ จำเลยคงไม่ประสงค์ที่จะให้มีการพิจารณาชี้ขาดคดีอรรถคดีโดยผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์นั้นหรือผู้ที่ได้รับการคัดเลือกโดยศาลให้ทำหน้าที่หรือพิจารณาพิพากษาคดี

5. ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อระบบลูกขุน สำหรับค่านิยมของประเทศที่มีมีการพิจารณาพิพากษาแบบลูกขุนนั้นภายหลัง ไคลคลน้อยถอยลงไปเป็นอันมากดังที่ได้กล่าวมาแล้วในเรื่องแนวโน้มของประเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบลูกขุนในปัจจุบัน

แม้กระทั่งคะแนนเสียงในการชี้ขาดของคณะลูกขุนก็ได้เปลี่ยนแปลงไป คือ เดิมต้องใช้คะแนนเสียงเอกฉันท์โดยคณะลูกขุนทั้ง 12 คน แต่ปัจจุบันนี้พระราชบัญญัติการพิจารณาคดีโดยลูกขุน ค.ศ. 1974¹ ของประเทศอังกฤษได้เปลี่ยนหลักการใหม่โดยให้ใช้คะแนนเสียงของลูกขุนจำนวน 10 เสียงใน 12 เสียง เป็นคำชี้ขาดในการรับฟังปัญหาข้อเท็จจริงว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่ได้กระทำความผิด นอกจากนั้นประเทศอังกฤษและสหรัฐอเมริกาได้จำกัดสิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาคดีโดยลูกขุนโดยให้สิทธิเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์เท่านั้น จากข้อเท็จจริง 2 ประการนี้แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มของประเทศที่เคยนิยมใช้ระบบลูกขุนกำลังลดความนิยมระบบลูกขุนลงเป็นลำดับ

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาปัญหาในปัจจุบันการที่ประเทศไทยมีระบบการพิจารณาคดีชั้นศาลชั้นต้นคดีโดยผู้พิพากษาซึ่งผลในการพิจารณาคดีพิพากษาจากศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา คดีที่ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกากลับคำพิพากษาของศาลชั้นต้นนั้นมีจำนวนเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนคดีชั้นสู่ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาทั้งหมดดังสถิติคดีในหน้าถัดไป

จากสถิติคดีชั้นสู่ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาในระยะ 10 ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาพิพากษายืนตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ในอัตราที่สูงขึ้นทุกปีโดยเฉลี่ยถึงร้อยละ 14 และจำนวนคดีที่ค้างไปที่มีอายุตั้งแต่วันรับอุทธรณ์หรือฎีกาเกิน 1 ปี มีเพียงร้อยละ 4 ของคดีชั้นสู่ศาลสูงเท่านั้น

ในปี 2521 คดีชั้นสู่ศาลอุทธรณ์มีคดีที่ค้างยกมา 5965 คดีมีคดีรับใหม่ 6433 คดี รวม 12398 คดี คดีที่ศาลอุทธรณ์แก้ไขคำพิพากษา ศาลชั้นต้นมีเพียง 3185 คดี คิดเป็นร้อยละ 25 สำหรับคดีชั้นสู่ศาลฎีกามีคดีที่ค้างยกมา 1944 คดี มีคดีรับใหม่ 2464 คดี รวม 4408 คดี คดีที่ศาลฎีกาแก้ไขคำพิพากษาศาลอุทธรณ์มีเพียง 684 คดี คิดเป็นร้อยละ 15.5 เท่านั้น

¹ Juries Act 1974, section 8.

พ.ศ.	คดีค้างมา	คดีรับใหม่	รวมคดี ค้างมาและ รับใหม่	คดีเสร็จไป									คดีค้างไป	คดีค้างไปที่มี อายุตั้งแต่ รับอุทธรณ์เกิน 6 เดือน	คดีค้างไปที่มี อายุตั้งแต่ รับอุทธรณ์เกิน 1 ปี
				โดยยื่นตาม คำพิพากษา ศาลชั้นต้น	โดยยก คำพิพาก ษาศาลชั้น ต้น	โดยกลับ คำพิพาก ษาศาล ชั้นต้น	โดยยอม ส่วนไป ให้พิจารณา ใหม่	โดยยก ฎีกาคง ห้าม	โดยตกลง หรือประนี ยอมความ	โดย ถอน คำฟ้อง	โดยเหตุ อื่น ๆ	รวม			
2510	3686	6706	10392	2896	749	660	113	-	1	176	22	4617	5775	284	71
2511	5775	6047	11822	3826	1029	961	147	-	3	381	31	6384	5438	1827	966
2512	5438	6951	12389	3843	964	972	170	-	4	71	170	6194	6195	2012	1159
2513	6195	7376	13571	5038	1435	1206	203	1	5	227	37	8152	5419	1591	772
2514	5419	7681	13100	5701	1675	1883	292	-	4	461	73	10089	3011	575	173
2515	3011	5968	8979	5370	1516	1244	227	-	12	156	76	8601	378	45	16
2516	378	4729	5107	2700	710	543	208	-	1	95	22	4279	828	29	-
2517	828	5505	6333	3718	1066	655	281	12	-	98	63	5393	940	3	-
2518	940	8079	9019	4928	1830	1113	289	-	-	121	104	8385	634	11	-
2519	634	10581	11215	4874	1834	1048	306	-	-	269	89	8370	2845	51	-
2520	2845	9543	12388	3401	1459	892	219	-	-	309	143	6423	5965	2504	61
2521	5965	6433	12398	4410	1935	931	319	-	-	326	229	8150	4248	1827	496

ที่มา. รายงานกระทรวงยุติธรรม ประจำปี พ.ศ. 2510 - 2521 งานสถิติการคดีและวิจัย กระทรวงยุติธรรม หน้า 177 - 178

คดีศาลฎีกา

พ.ศ.	คดีค้างมา	คดีรับใหม่	รวมคดีค้างมาและรับใหม่	คดีเสร็จไป									คดีค้างไป	คดีค้างไปที่มีอายุตั้งแต่รับอุทธรณ์เกิน 6 เดือน	คดีค้างไปที่มีอายุตั้งแต่รับอุทธรณ์เกิน 1 ปี
				โดยยื่นคำพิพากษาศาลอุทธรณ์	โดยแก้คำพิพากษศาลอุทธรณ์	โดยกลับคำพิพากษศาลอุทธรณ์	โดยยอมส่วนไปให้จำคุกใหม่	โดยยกฟ้อง	โดยตกลงหรือประนีประนอมยอมความ	โดยถอนฟ้อง	โดยเหตุอื่น	รวม			
2510	1530	1449	2979	1056	167	182	5	18	1	32	42	1503	1476	286	426
2511	1476	2363	3839	1434	240	325	5	14	3	49	35	2105	1734	461	72
2512	1734	2377	4111	1306	213	319	7	6	-	37	23	1910	2201	836	208
2513	2201	2347	4548	1234	223	258	12	13	-	51	14	1809	2739	729	662
2514	2739	3235	5974	1683	219	345	12	1	4	74	11	2349	3625	1071	788
2515	3625	3524	7149	1948	342	369	28	17	7	139	13	2863	4286	1441	1189
2516	4286	2474	6760	2391	411	423	34	102	11	45	20	3437	3323	1233	1151
2517	3323	2074	5397	2100	355	355	32	67	6	104	17	3036	2361	472	699
2518	2361	2641	5002	1942	322	305	24	29	3	55	23	2703	2299	610	532
2519	2299	2907	5206	2056	340	342	24	56	1	92	31	2942	2264	606	498
2520	2264	2407	4671	1927	335	301	22	63	2	60	17	2727	1944	608	272
2521	1944	2464	4408	1931	295	322	15	52	3	32	47	2697	1711	228	118

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากสถิติดังกล่าวยอมทำให้เห็นได้ว่า การพิจารณาพิพากษาคดีโดยผู้พิพากษา นั้น ความถูกต้องยังคงมีอยู่ในระดับที่สูง จึงไม่มีความจำเป็นอย่างไรที่จะนำเอาระบบ ลูกขุนมาใช้ในประเทศไทยโดยอ้างว่าต้องการให้ราษฎรผู้มีคุณสมบัติที่จะเป็นลูกขุนเข้า ทำหน้าที่ช่วยพิจารณาในปัญหาข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาในแง่ตัวบุคคลที่จะมาเป็นลูกขุนซึ่งเป็นที่ทราบกัน โดยทั่วไปแล้วว่าผู้ที่จะเป็นลูกขุนต้องมาลงทะเบียนซึ่งถือเป็นหน้าที่ของพลเมืองก็ เมื่อเปรียบเทียบการลงทะเบียนดังกล่าวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งในประเทศไทยดังปรากฏ ในสถิติการเลือกตั้งทั่วประเทศจะเห็นได้ว่ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทุกครั้ง ที่ประเทศไทยเคยมีมาปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งเกินกว่า 50% เพียง ครั้งเดียว ดังนั้น ก็เมื่อการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ ทั้งที่ทาง ราชการพยายามสนับสนุนชักจูงให้ประชาชนมาออกเสียงเลือกตั้งอย่างเต็มที่ก็ตาม การที่จะให้ประชาชนไปลงทะเบียนเป็นลูกขุนก็คงจะอยู่ในระดับค่าเท่ากัน ซึ่ง อาจทำให้ได้ลูกขุนเป็นจำนวนน้อยไม่เพียงพอที่จะใช้ในการวินิจฉัยคดี ดังสถิติการ เลือกตั้งทั่วประเทศซึ่งนำมาแสดงไว้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเทศไทยเคยมีการเลือกตั้งทั่วประเทศมาแล้วทั้งสิ้น 11 ครั้ง สถิติการเลือกตั้งที่น่าสนใจ คือ

การเลือกตั้ง ทั่วไปครั้งที่	วันที่	วิธี	จำนวนผู้แทน ราษฎร	ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือก ตั้ง	ผู้มีสิทธิออกเสียง ไป	คิดเป็น ร้อยละ
1.	15 พ.ย. 76	ทางอ้อม	78	4,278,231	1,773,532	40.45
2.	8 พ.ย. 80	แบ่งเขต	91	6,123,239	2,462,535	40.22
3.	10 พ.ย. 81	แบ่งเขต	91	6,310,172	2,200,332	35.03
4.	6 ม.ค. 89	แบ่งเขต	96	6,431,827	2,091,788	32.52
5.	29 ม.ค. 91	รวมเขต	99	7,076,891	2,007,464	26.54
6.	26 ก.พ. 95	รวมเขต	123	7,602,591	2,961,291	38.76
7.	26 ก.พ. 500	รวมเขต	160	7,859,039	5,668,566	57.40
8.	15 ธ.ค. 500	รวมเขต	160	9,911,118	4,370,589	40.10
9.	10 ก.พ. 12	รวมเขต	219	14,820,180	7,285,832	49.16
10.	26 ม.ค. 19	ผสมแบบ แบ่งเขต กับรวมเขต	269	18,343,486	9,473,320	47.00
11	4 เม.ย. 19	"	279	20,623,430	9,072,629	43.991

ที่มา. รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 เมษายน 2519 (วิจัย 1)
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย หน้า 137 (ตารางที่ 12)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุป การจะนำเอาระบบลูกขุนมาใช้ในการพิจารณาคดีย่อมจะก่อให้เกิดความยุ่งยากเป็นอย่างมาก ทั้งการเป็นลูกขุนนั้นจะต้องปรากฏด้วยว่าผู้นั้นเป็นผู้ที่มีการศึกษาพอสมควร ทัศนคติในหน้าที่ของพลเมืองดี มีความรับผิดชอบและมีระเบียบวินัยของบุคคลและส่วนรวมตามสมควร ซึ่งราษฎรไทยส่วนมากยังไม่อยู่ในภาวะเช่นนั้น การที่จะไปกำหนดให้ราษฎรไทยต้องมีหน้าที่ดังกล่าวมีแต่จะสร้างปัญหาให้แก่วงการยุติธรรมมากกว่าที่จะเกิดผลดี เมื่อพิจารณาในค่านองศาลเองการที่ปล่อยให้ศาลแต่ผู้เดียวเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี คดีความก็ยังค้างอยู่ในศาลเป็นอันมาก ถ้าจะให้ลูกขุนในการพิจารณาคดีด้วยแล้ว อาจเป็นไปได้ว่าคดีความคงจะต้องค้างอยู่ในศาลมากกว่าที่เป็นอยู่อย่างแน่นอน เพราะกระบวนการพิจารณาคดีโดยลูกขุนจะต้องมีการเปลี่ยนคณะลูกขุนเพื่อหาคะแนนเสียงให้พอฟังว่าจะลงโทษจำเลยได้ไม่เพียงพอ

ดังนั้นจึงพอจะกล่าวได้ว่าประเทศไทยยังไม่ควรนำเอาระบบลูกขุนมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีในประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย